

Miljødirektoratet

Hamar, 22.05.2020

Deres ref.: 2020/3211

Vår ref.: 509.186/48/2020/ER

Høringsuttalelse – forslag om endringer i forurensningsloven og vass- og avløpsanleggslova

Norsk Vann synes det er beklagelig at verken forslag til bestemmelser om ansvar for skade eller om finansiering av overvannstiltak er tatt inn i høringsnotatet.

Vi mener forslaget til ny lov om vass- og avløpsanlegg bør hete «lov om kommunale vasstjenester». Forslaget bør utvides med bestemmelsene om tilknytningsplikt fra plan- og bygningsloven og bestemmelsene i forurensningsloven om utbedring og omlegging av avløpsledninger og frakobling av overvann med tilhørende krav om tiltak.

Loven bør gi hjemmel for sentral og lokale forskrifter, som kan erstatte dagens abonnementsvilkår.

Vi foreslår noen mindre justeringer, herunder at § 8 om levering og bruk av tjenestene deles i tre paragrafer.

Norsk Vann* viser til departementets høringsbrev av 02.03.2020 med forslag til endringer i forurensningsloven og vass- og avløpsanleggslova.

Miljødirektoratet foreslår å endre/presisere definisjonen av avløpsanlegg og gi en ny definisjon av overvann i forurensningsloven § 21. Videre foreslår direktoratet en ny hjemmel for at kommunene skal kunne pålegge tilknyttede abonnenter å koble overvann fra avløpsledningen opparbeide overvannstiltak i forurensningsloven § 22a.

I vass- og avløpsanleggslova foreslår direktoratet ni nye paragrafer som regulerer forholdet mellom abonnentene og kommunen som eier av vann- og avløpsanlegg og leverandør av vann- og avløpstjenester. De foreslår også noen mindre endringer i dagens bestemmelser om eierskap og gebyr.

Som interesseorganisasjon for vann- og avløpsvirksomhetene i den norske vannbransjen, vil Norsk Vann med dette komme med innspill til høringsforslaget.

En helhetlig lov om kommunale vanntjenester

Vi vil berømme direktoratet for et godt forslag til nye bestemmelser som regulerer forholdet mellom kommunen som leverandør av vann- og avløpstjenester og deres abonnenter. Sammen med dagens regulering av eierskapet til anleggene og gebyr for tjenestene, vil dette kunne danne grunnlaget for en helhetlig lov om kommunale vanntjenester.

Loven henvender seg til ansatte i store og små kommuner og deres abonnenter. De fleste kjenner i liten grad innholdet i lov om kommunale vass- og avløpsanlegg. Det er derfor viktig at tittelen gir en pekepinn på hva slags bestemmelser loven inneholder. «Lov om kommunale vass- og avløpstjenester» vil bedre beskrive innholdet, enn å videreføre dagens tittel. Loven er foreslått å inneholde to bestemmelser om eierskapet til anleggene, mens de øvrige bestemmelsene omhandler forholdet mellom kommunen som tjenesteleverandør og abonnentene som mottar tjenesten. Dagens tittel uttrykker ikke at loven regulerer kommunens plikt til å levere tjenesten og abonnentenes plikt til å betale gebyr, vedlikeholde sine anlegg, gi opplysninger, gjøre undersøkelser, rette ulovligheter, betale tvangsmulkt mv. Den nye loven vil med andre ord ikke primært inneholde bestemmelser om de kommunale anleggene, men regulere forholdet mellom kommunen som tjenesteleverandør og deres abonnenter.

Begrepet vanntjenester dekker både rent vann inn i huset og forurenset vann ut av huset. I tillegg omfatter det vann til industri, jordbruk, hagevanning mv. og overvann fra eiendommer og veier. Vi mener derfor det er mest hensiktsmessig å benytte begrepet «vanntjenester», fremfor å nevne både vann og avløp i tittelen.

Vi er enig i at forslaget bør vedtas som en ny lov. Vi anbefaler at loven i tillegg får overført bestemmelsene om tilknytningsplikt fra plan- og bygningsloven §§ 27-1 og 27-2 og bestemmelsene om omlegging og utbedring av stikkledninger og frakobling av overvann fra forurensningsloven. I tillegg er det naturlig å regulere ansvaret når de kommunale anleggene påfører skader hos abonnentene i loven.

Behov for lokale forskrifter eller abonnementsvilkår

Vi er enig med direktoratet i at forslaget i stor grad vil erstatte bruken av administrative bestemmelser i Standard abonnementsvilkår. Kommunen vil imidlertid fortsatt ha behov for abonnementsvilkår, siden lovforslaget ikke fullt ut erstatter dagens vilkår. Vi anbefaler at det tas inn en hjemmel for å fastsette sentral og lokale forskrifter, slik at man fullt ut kan erstatte dagens abonnementsvilkår.

En lov hjemmel for å fastsette sentral og lokale forskrifter vil bedre abonnentenes rettssikkerhet, i og med at forvaltningsloven sikrer at de og deres brukerorganisasjoner får anledning til å medvirke under utformingen av vilkårene. En sentral forskrift til loven vil kunne ta inn ytterligere vilkår fra dagens abonnementsvilkår. I tillegg vil man samtidig kunne overføre dagens gebyrbestemmelser fra forurensningsforskriften, som er en lite brukervennlig plassering av disse bestemmelsene. En hjemmel for lokale forskrifter vil kunne samsvare med den svenske reguleringen i «Lag om allmänna vattentjänster» § 23, som hjemler abonnementsvilkår i form av lokale forskrifter (ABVA), se eksempelvis vilkårene for Umeå kommune.

Fragmentert og ufullstendig regulering av overvann

Vi er bekymret for at spørsmålene om ansvar for skader og gebyrfinansiering av overvannstiltak ikke er tatt inn i lovforslagene. Dette er viktige spørsmål i forholdet mellom kommune og abonnent, som bør reguleres i en helhetlig vanntjenestelov.

Avklart ansvarsforhold og finansieringsgrunnlag er sentrale forutsetninger for å få fart på det forebyggende arbeidet i regi av kommunene. Reguleringen av ansvaret for skader har stor betydning for hvordan det øvrige regelverket bør utformes. Det er vanskelig å ta stilling til mange av de øvrige lovforslagene, så lenge høringsutkastet ikke viser helheten.

Forurensningsloven § 24a legger i dag et betydelig ansvar på den som blir eiere av et avløpsanlegg gjennom å etablere tiltak for å forebygge skader fra overvann. Dette fører til at kommuner vegrer seg for å etablere overvannsanlegg og kan også motvirke at de vil ta i bruk

de foreslåtte bestemmelsene i forurensningsloven og plan- og bygningsloven for å pålegge huseiere å opparbeide anlegg.

Det er urimelig at det å eie et overvannsanlegg skal medføre et objektivt erstatningsansvar for skader som skyldes utilstrekkelig kapasitet eller vedlikehold. Det er lite nyansert å pålegge alle som eier et avløpsanlegg et objektivt ansvar for skader, uavhengig av hvilket skadepotensiale anlegget utgjør. Bestemmelsen legger samme ansvar på en huseier som etablerer et regnbed som på kommunen som eier en hovedledning med spillvann. Overvannstiltak etableres ofte for å ivareta vann fra mange eiendommer og krever et samarbeid mellom grunneier, naboer og kommunen. Da blir det urimelig å pålegge den som skal eie anlegget et objektivt ansvar for skader.

Det mest hensiktsmessige vil være å opprettholde et objektivt ansvar for skader fra spillvannsanlegg, mens skader fra overvannsanlegg reguleres av det alminnelige uaktsomhetsansvaret. I praksis er det langt på vei slik ansvarsfordelingen for de kommunale avløpsanleggene er i dag, i og med at kommuner gjennom sine abonnementsvilkår fraskriver seg det objektive ansvaret for skader som skyldes at anlegget har utilstrekkelig kapasitet.

Det er behov for å samordne bestemmelsene i de ulike regelverkene bedre, både for å unngå dobbeltregulering, men også for å tilpasse begrepsbruken.

Merknader til de enkelte lovforslagene

Forurensningsloven § 21

Med avløpsanlegg forstås anlegg som er etablert for transport og behandling av avløpsvann.

Med avløpsvann forstås både sanitært og industrielt avløpsvann og overvann.

Med overvann forstås vann som renner av på overflaten som følge av regn og smeltevann.

Definisjonene må være samordnet i de ulike regelverkene og være funksjonelle for brukerne. De må avklare begreper som er brukt i den øvrige reguleringen, og så vidt mulig tilpasses språkbruken i bransjen og samfunnet for øvrig.

Vi mener forslaget til definisjon av overvann i forurensningsloven § 21, «vann som renner av på overflaten som følge av regn og smeltevann», er dekkende. For å få en bedre sammenheng mellom årsaksbeskrivelsene, anbefaler vi at de justeres til «regn og snøsmelting».

Det er uheldig at definisjonen plasseres i forurensningsloven, og dermed knytter overvann til begrepet avløpsvann og avløpsanlegg. Det er vanligvis ikke ønskelig å lede overvannet, sammen med spillvannet, til et avløpsrensaneanlegg. Etter Kommunal- og moderniseringsdepartementets forslag til ny § 28-9 i plan- og bygningsloven, skal overvannet i størst mulig grad håndteres på eiendommen, fremfor å ledes bort i ledninger. I tillegg må selvfølgelig forsvarlig avledning sikres og om nødvendig opparbeides. Alle tiltakene bør fortrinnsvis skje i form av åpne løsninger. Vi mener derfor det er uheldig at definisjonen plasseres i forurensningsloven. Etter høringsforslaget fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil overvann bli regulert i mange bestemmelser i plan- og bygningsloven. Det er derfor mer naturlig at definisjonen inntas i plan- og bygningsloven, mens de øvrige regelverkene henviser til denne definisjonen.

Dagens regulering av overvann i forurensningsloven har medført at anlegg som er ment å avlede overvann på overflaten til nærmeste resipient, behandles på samme måte som avløpsledninger som inneholder spillvann.

Grensegangen mellom et «avløpsanlegg» for overvann som reguleres av forurensningsloven og et vassdragstiltak som reguleres av vannressursloven er uklar og til dels overlappende. Dette gjelder særlig når noen etablerer et kunstig vannløp eller et vannløp uten årsikker vannføring, eksempelvis en ledning eller en grøft som skal avlede overvann. Etter dagens regulering er dette

både et vassdrag etter vannressursloven § 2 og et avløpsanlegg etter forurensningsloven § 21. Definisjonene bør så langt mulig ikke være overlappende, slik at det blir klart hvilket regelverk som skal legges til grunn for kunstige vannløp og grøfter som avleder overvann.

Vann som ikke er forurenset, men hvor det er mengden som er utfordringen, bør fortrinnsvis reguleres av vannressursloven og plan- og bygningsloven.

Som nevnt ovenfor, mener vi det er nødvendig å nyansere ansvaret for skader i forurensningsloven § 24a, ved å skille mellom skader som skyldes spillvannsanlegg og skader som skyldes overvannsanlegg. Det blir da nødvendig å definere begrepene spillvannsanlegg og overvannsanlegg. I vannbransjen benytter man begrepet spillvann om sanitært og industrielt avløpsvann, eller brukt vann, altså avløpsvann som ikke utelukkende er overvann. Det går fram av merknaden til forslaget om definisjon av avløpsvann i Ot.prp.nr.11 (1979-1980) side 126 at sanitært og industrielt avløpsvann også ble kalt spillvann da loven ble gitt. I definisjonen av spillvannsanlegg, vil det være naturlig å inkludere fellesledninger som avleder overvann sammen med spillvannet. Disse ledningene er knyttet til sluk i husene, og kan derfor forårsake tilbakeslag av spillvann ved utilstrekkelig vedlikehold eller hvis de har utilstrekkelig kapasitet. Siden ledningene frakter forurenset vann, utgjør de en særlig risiko for helseskade, noe som kan tilsi at anleggseieren bør ha et objektivt ansvar for skade fra denne type anlegg.

Loven bør også definere drensvann, fordi vi mener det er viktig å kunne skille mellom drensvann og overvann i kommunens adgang til å kreve frakobling. Vi vil komme tilbake til at vi mener at forslaget til ny bestemmelse i vass- og avløpsanleggslova § 8 fjerde ledd, siste punktum, bør endres, slik at retten til påslipp bare gjelder drensvann. I tillegg mener vi forslaget til ny § 22a i forurensningsloven bør flyttes til vass- og avløpsanleggslova § 8 og at adgangen til å kreve frakobling bare bør omfatte overvann, og ikke drensvann.

I følge merknaden til definisjonen i forarbeidene til forurensningsloven (Ot.prp.nr.11 (1979-1980)), er drensvann bare omfattet av begrepet avløpsvann der ledningen i hovedsak er bestemt for avløpsvann. Vi mener det er hensiktsmessig at dette går direkte fram av loven, uten at det dermed vil endre gjeldende rett.

Vi er for øvrig enig i forslaget fra Hjelle, Stenersen og Riise i NOU 2015:16 side 251 til definisjoner i forurensningsloven § 21.

Vi foreslår følgende ordlyd (og at definisjonen flyttes til plan- og bygningsloven):

Med avløpsanlegg forstås anlegg for transport og behandling av avløpsvann. Med avløpsvann forstås spillvann og overvann.

Med spillvannsanlegg forstås anlegg for transport og behandling av spillvann, herunder felles ledning for spillvann og overvann. Med spillvann forstås brukt vann fra sanitærinstallasjoner og industri (sanitært og industrielt avløpsvann).

Med overvannsanlegg forstås anlegg for oppsamling, avledning og eventuelt behandling av overvann, herunder felles ledning for overvann og drensvann der avledning av overvann utgjør hovedfunksjonen. Med overvann forstås vann som renner av på overflaten som følge av regn og snøsmelting. Med drensvann forstås vann fra grunnen som avledes for å hindre skader på bygninger, veier, dyrket mark, mv.

Forurensningsloven § 22a Pålegg om frakobling av overvann og overvannstiltak

Når det er nødvendig for å avlaste kommunalt avløpsanlegg, kan kommunen pålegge eier av eiendom som er tilknyttet kommunalt avløpsanlegg å koble overvann helt eller delvis fra avløpsanlegget eller fordrøye overvannet før påslipp til avløpsanlegget. For å sikre forsvarlig håndtering av overvannet kan kommunen pålegge eier å sørge for tiltak for å håndtere overvannet på egen eiendom eller å lede overvannet til annet avløpsanlegg eller alternativ avrenningsvei.

Norsk Vann er enig i at kommunen trenger en entydig hjemmel for å kunne pålegge eiere av tilknyttede eiendommer å helt eller delvis koble overvann fra kommunens hovedledning. Vi er

også enig i at denne retten begrenses til der det er nødvendig for å avlaste kommunalt avløpsanlegg.

Vi mener bestemmelsen bør plasseres i vass- og avløpsanleggslova, slik at den ses i sammenheng med forslaget til ny § 8 om påslipp. Det er kunstig at kommunen som forurensningsmyndighet skal pålegge tiltak som handler om kapasiteten i de kommunale ledningene. Vi er samtidig klar over at frakobling kan minske risikoen for overløp eller tilbakeslag av avløpsvann.

Bestemmelsen bør ikke gjelde for drensvann, da det vil være svært vanskelig for huseiere å finne andre løsninger for å håndtere sitt drensvann.

Siden håndtering på egen eiendom ikke er et alternativ til trygg avledning, bør ordet «eller» i annen setning erstattes med «og». Nedstrøms bebyggelse må alltid sikres mot skade ved at overvannet avledes via trygge flomveier til en resipient. Ved store nedbørmengder eller rask snøsmelting vil overvannet i liten grad kunne infiltreres. Fordrøyning vil kunne forsinke avrenningen, men overvannet må alltid kunne avledes fra eiendommen på en trygg måte. Nedbør med høyere gjentaksintervall enn 20 år kan normalt ikke avledes gjennom ledninger, og det er derfor alltid behov for at det er planlagt for og eventuelt opparbeidet anlegg som ivaretar trygg avledning på overflaten.

Bestemmelsens annet punktum gir kommunen anledning til å kreve at eiere av tilknyttede eiendommer opparbeider tiltak. Vi mener dette til dels vil være overlappende med forslaget til ny bestemmelse i plan- og bygningsloven § 31-9. Vass- og avløpsanleggslova § 8 bør hjemle at kommunen kan pålegge tiltak for å hindre at overvannet ledes, uten infiltrasjon eller fordrøyning, til den kommunale hovedledningen, eksempelvis direkte til et vegsluk. Bestemmelser som mer generelt skal sikre trygg avledning på overflaten, hører best hjemme i plan- og bygningslovens system. Pålegg om tiltak som skal hindre at overvann gjør skade hos naboer bør derfor reguleres gjennom forslaget til ny bestemmelsen i plan- og bygningsloven § 31-9.

Vass- og avløpsanleggslova § 1 Formål

Formålet med denne lova er å sikre at kommunen kan levere vass- og avløpstjenester med god kvalitet ved at lova gir reglar om eigarskap til vass- og avløpsanlegg, gebyrplikt og reglar om levering og bruk av kommunene sine tenester.

Formålet om å sikre at kommunen kan levere vann- og avløpstjenester med god kvalitet bør utvides til å omfatte økonomisk, miljømessig og sosial bærekraft, herunder å hindre forurensning. Det er et for snevert formål å bare vise til kvalitet, når sektoren står overfor enorme investeringsbehov og må prioritere ut fra en større helhet enn bare kvalitet. Vi mener kvalitet er omfattet av begrepet bærekraft, og at det derfor ikke er nødvendig å skille ut dette formålet særskilt.

Det er unødvendig å liste opp i formålsbestemmelsen hva loven faktisk inneholder. Oversikten over innholdet ivaretas tilstrekkelig gjennom en ny tittel og inndelingen i kapitler.

Vi foreslår følgende ordlyd:

Formålet med denne lova er å sikre at kommunen kan levere berekraftige vass- og avløpstjenester.

Vass- og avløpsanleggslova § 1 Virkeområde

Lova gjeld ikkje for vass- og avløpsanlegg eigd av anna offentleg organ enn kommunar eller for næringsverksemd o.l. som ikkje er knytt til kommunale anlegg.

Mange kommuner eier vann- og avløpsanlegg i tilknytning til kommunale bygg, som skoler og sykehjem. Disse anleggene er ikke en del av kommunens gebyrfinansierte tjeneste. Enkelthus kan fra gammelt av være tilknyttet anlegget, eksempelvis en brønn, men ledningen er ikke åpen

for allmenn tilknytning. Kommunens eiendomsavdeling drifter anleggene, på lik linje med en privat huseier. Slike anlegg bør ikke omfattes av virkeområdet for loven, da det ikke vil være hensiktsmessig for kommunen å fortsatt måtte drifte anlegget hvis bygget selges.

Det kan være hensiktsmessig å ta inn i virkeområdet for loven at den skal regulere forholdet mellom kommunen som leverandør av vanntjenester og abonnentene som mottar disse tjenestene.

Vi foreslår følgende ordlyd:

Lova gjeld forholdet mellom kommuner som leverer vasstjenester og dei som bruker desse tjenestene.

Lova gjeld ikkje for vass- og avløpsanlegg som er eigd av anna offentleg organ enn kommunar eller næringsverksemd o.l. som ikkje er knytt til kommunale anlegg. Lova gjeld berre for anlegg som er opne for allmenn tilknytning.

Vass- og avløpsanleggslova § 1 Definisjon

Med vass- og avløpsanlegg er i lova her meint det same som i forurensningsloven § 21.

Vi støtter at man benytter felles definisjoner i de ulike lovverkene. Vi viser til våre kommentarer til forurensningsloven § 21 ovenfor.

Forurensningsloven § 21 definerer bare avløpsanlegg. Det er derfor nødvendig å i tillegg definere vassanlegg direkte i lovteksten. Da eierskapsbestemmelsene ble tatt inn i loven, skrev departementet i Prop. 136 L (2010-2011):

«Hva som er å anse som et vannanlegg er ikke like tydelig definert i eksisterende lovverk. Departementet legger likevel til grunn definisjonen som er gitt i forskrift til lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet (matloven). Det følger av forskrift 4. desember 2001 nr. 1372 om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften) § 3 nr. 3 at det i et vannforsyningssystem inngår et eller flere av følgende elementer: vanntilsigsområde, vannkilde, vannbehandling, vannbehandlingsanlegg, transportsystem og driftsrutiner. Systemet omfatter også vann.»

Vass- og avløpsanleggslova §§ 2-5

Vi har ingen kommentarer til forslaget til nytt ledd i § 3.

Det er et behov for å modernisere gebyrbestemmelsene. Eksempelvis bør loven avklare gebyrplikten for vegelere, ved manglende avlesning av vannmålere, friststart for foreldelse av tilknytningsgebyr ved ulovlige tilknytninger og gebyrbetaling etter lekkasjer fra stikkledninger eller sanitærinstallasjoner.

Vass- og avløpsanleggslova § 6 Lokale forskrifter

For å krevje gebyr må kommunen fastsetje ei lokal forskrift i tråd med rammeforskrifter gitt medhald av § 5. Kommunen fastset i forskrifta storleiken på gebyra i kommunen og gjev nærare reglar om gjennomføring av gebyrvedtaket og innkrevjing av gebyra.

Vi er enige i at kravet om å fastsette lokale gebyrforskrifter bør gå frem av loven. For i større grad å kunne erstatte bestemmelsene i kommunenes abonnementsvilkår (både de administrative og de tekniske bestemmelsene), mener vi hjemmelen må utvides til også å omfatte vilkår for tilknytning og bruk av vanntjenestene.

Det går frem av lovteksten at størrelsen på gebyrene (gebyrsatsene) må fastsettes som forskrift. I praksis vil det være umulig å følge saksbehandlingskravene for forskrifter når kommunen skal fastsette størrelsen på gebyrene (gebyrsatsene). Vi foreslår at det presiseres at størrelsen på gebyrene fastsettes av Kommunestyret i et gebyrregulativ, slik at det ikke

fremstår som at disse må følge forvaltningslovens saksbehandlingskrav for forskrifter, herunder kravet om forhåndsvarsling, uttalelser fra interesserte og kunngjøring i Norsk Lovtidend.

Vass- og avløpsanleggslova § 8

Kommunen har plikt til å levere drikkevatt til eiendom som har tilknytning til kommunalt vassanlegg og til å ta imot sanitært avløpsvann fra eiendom som har tilknytning til kommunalt avløpsanlegg.

Eigar av eiendom som har tilknytning til kommunalt vass- eller avløpsanlegg skal vedlikehalde sitt private vass- eller avløpsanlegg og bruke kommunen sine vann- og avløpsstenester slik at kommunen kan levere drikkevatt i tråd med første ledd og kan drifte avløpsanlegga sine i tråd med hensyna nevnt i fjerde ledd bokstav a til e. Kommunen kan i forskrift eller i enkeltvedtak fastsette krav til bruk av vann til anna enn drikkevatt.

Kommunen kan i forskrift eller i enkeltvedtak fastsette krav til innhaldet i avløpsvann eller nekte nokon å sleppe på avløpsvann til kommunalt avløpsanlegg dersom det er nødvendig for å sikre at

- a) avløpsanlegget kan overhalde utsleppskrav,*
- b) avløpsanlegget ikkje blir skada,*
- c) det ikkje blir vanskeleg å drifte avløpsanlegget,*
- d) det ikkje blir vanskeleg å disponere avløpslammet, eller*
- e) for å beskytte helsa til personale som arbeider ved anlegget.*

Kommunen kan likevel ikkje nekte å ta imot avløpsvann frå hushald eller sanitært avløpsvann.

Ingen kan sleppe kverna matavfall på kommunalt avløpsanlegg med mindre kommunen har tillate det i forskrift.

Bestemmelsen er svært omfattende. Av pedagogiske hensyn mener vi den bør deles opp, ved å samle krav til kommunens levering av vanntjenester i en bestemmelse og krav til abonnentenes bruk av tjenestene i en annen. I tillegg kan det være hensiktsmessig å skille ut fjerde og femte ledd om påslipp og sammenstille dette med forslaget til ny bestemmelse i forurensningsloven § 22a i en egen bestemmelse.

Vass- og avløpsanleggslova § 8 første og fjerde ledd, siste punktum - Leveringsplikten

Vi er enige i at kommunens plikt til å levere drikkevann og ta imot sanitært avløpsvann fra de som allerede er tilknyttet deres ledninger bør reguleres i lov.

Lovproposisjonen bør omtale at abonnentene må tåle kortere avbrudd i leveransene, både ved planlagte arbeider på ledningsnettet og i forbindelse med uforutsette vannlekkasjer. Det samme gjelder avvik i vannkvaliteten, eksempelvis at vannet er brunt når det skrur på etter vannavstengning, eller at kommunen må innføre kokeanbefaling ut fra føre-var-prinsippet. Kommunen regulerer i dag dette i sine abonnementsvilkår, gjennom regler om varsling og ansvarsfraskrivelser. Loven eller en sentral forskrift til loven bør regulere hvordan denne type hendelser skal håndteres, siden de vil inntreffe med ujevne mellomrom. Eksempelvis kan leveringsplikten nyanseres i forarbeidene, samtidig som det gis regler om varsling. Erstatningsansvaret kan fortsatt reguleres av henholdsvis forbrukerkjøpsloven og kjøpslovens bestemmelser.

Dessverre knytter enkelte eiere sin bygning til den kommunale hovedledningen, uten at dette er godkjent av kommunen. Dette skjer oftest via naboens stikkledning, men det forekommer også at noen ulovlig knytter bygningen direkte på hovedledningen. Vi mener det derfor bør presiseres at leveringsplikten bare gjelder for eiere av bygninger som har fått godkjent sin tilknytning av kommunen.

Av pedagogiske hensyn bør setningen i § 8 fjerde ledd, siste punktum flyttes til første ledd, slik at kommunens plikt til å levere vanntjenester reguleres samlet.

Begrepet «avløpsvann fra hushald» kan forstås som at det kun omfatter det som kommer fra aktivitet inne i huset, og dermed ikke inkluderer overvann. Av merknadene ser det imidlertid ut til at direktoratet har tenkt at dette også skal omfatte overvann. Det er problematisk å pålegge

kommunen å motta overvann og henviser til å benytte forurensningsloven § 22a, hvis de ønsker å begrense mengden som tilføres hovedledningen. Vi foreslår at fjerde ledd, siste punktum bare skal gjelde dreinsvann og presisere at det bare gjelder de som allerede har godkjent tilknytning til kommunalt avløpsanlegg.

Kommunens plikt til å ta imot sanitært avløpsvann er foreslått lovfestet i § 8 første ledd. Det er derfor ikke nødvendig å gjenta dette i fjerde ledd.

Vi foreslår følgende ordlyd i § 8:

Kommunen har plikt til å levere drikkevann til eiendom som har godkjent tilknytning til kommunalt vassanlegg. Kommunen har plikt til å ta imot sanitært avløpsvann og å ta imot dreinsvann frå hushald som har godkjent tilknytning til kommunalt avløpsanlegg.

Vass- og avløpsanleggslova § 8 annet ledd – Krav til bruken

Vi er enig i at man bør lovregulere plikten tilknyttede eiere av eiendommer har til å vedlikeholde sine anlegg og til bruken av tjenestene. Det er i abonnentenes interesse at kommunen kan håndheve kravene til bruken for å begrense tap av drikkevann, unngå fare for forurensning og for å redusere merkostnader til vedlikehold på grunn av uforsvarlig bruk. Vi mener det er hensiktsmessig å vise til at kommunen skal levere vann- og avløpstjenester i tråd med formålet i loven (som vi har foreslått endret til bærekraftige tjenester), fremfor å vise til første og fjerde ledd.

Når kommunen pålegges en plikt til å levere tjenester, blir det samtidig viktig å regulere kommunens rett til å legge ned en ledningstrase eller å legge om ledningene. For avløpsledninger er kommunens rett til å kreve omlegging og utbedring regulert i forurensningsloven § 22 annet ledd. I dag bygger kommunene en tilsvarende rett til å legge ned eller kreve omlegging av private vannledninger på et resonnement om at kommunen ikke har plikt til å levere vann, og derfor kan legge ned en ledning og kreve tilknytning til en ny ledning (altså flytte plasseringen for tilknytningen). Denne situasjonen er beskrevet i NOU 2015:16 punkt 15.3.4. Problemstillingen er både aktuell der kommunen ønsker å endre ansvaret for en ledning som det har blitt få brukere av til å være en privat stikkledning og der kommunen legger sin hovedledning i en ny trase, slik at huseiere må flytte sin ledningstrase.

Vi savner en egen hjemmel for at kommunen skal kunne kreve at abonnentene reparerer vannlekkasjer på sine ledninger. I dag benytter kommunen plan- og bygningsloven § 31-3, mens dette bør reguleres eksplisitt i vass- og avløpsanleggslova. Samtidig bør man overføre bestemmelsen i forurensningsloven § 22 annet ledd om kommunens rett til å kreve omlegging eller utbedring av avløpsledninger. Forurensningsloven § 22 annet ledd benyttes både til å kreve utbedring av lekkasjer, legge om ledningstraseen og separere ledningene. Dette er tiltak som har et videre formål enn å hindre forurensning, og som passer best inn i en lov om vanntjenester.

Vi savner også en regulering av abonnentenes plikt til å installere, avlese og skifte ut vannmålere. I dag må dette reguleres i abonnementsvilkår og kan bare håndheves ved å få en avgjørelse fra domstolen.

Foreløpig utfører bare noen enkelte interkommunale selskap hele vanntjenesten på vegne av kommunene. Vi tror imidlertid at det vil bli stadig flere slike totalselskaper i tiden fremover. Det er derfor viktig at det særskilt presiseres at de foreslåtte bestemmelsene kan delegeres til interkommunale selskap med totalansvar for tjenestene, slik at de fullt ut kan opptre på vegne av kommunen. Dette gjelder eksempelvis restriksjoner på vannforbruk, krav til påslipp, frakobling av overvann, å stanse lekkasjer, legge om ledningstraseer og å separere avløpsledningene.

Vi foreslår følgende ordlyd i § 8 første ledd:

Eigar av eiendom som mottar kommunal vass- og avløpstjeneste skal vedlikehalde sitt private vass- og avløpsanlegg og bruke kommunen sine vass- og avløpstjenester slik at kommunen kan levere tjenestene i tråd med formålet i denne lova.

Kommunen kan kreve at eigar av eigedom legger om eller utbetrar sine stikkleidninger når kommunen legger om eller utbetrar sine leidninger. Også ellers kan kommunen kreve omlegging eller utbetring av stikkleidning, når dei har lekkasjer eller andre særlege grunner talar for det.

Vass- og avløpsanleggslova § 8 tredje ledd – Restriksjoner på vannforbruk

Vi er enig i at kommunene bør få hjemmel for å fastsette krav til bruk av vann til annet enn drikkevann. Vi foreslår at restriksjoner på vannforbruk reguleres i en ny § 9.

Vass- og avløpsanleggslova § 8 fjerde og femte ledd - Påslippskrav

Det er et godt grep å flytte kommunens hjemmel for å stille krav til påslipp fra forurensningsforskriften til vass- og avløpsanleggslova og samtidig utvide bestemmelsen til å omfatte andre brukere enn virksomheter. Dette vil bidra til å fjerne forvirringen rundt hvem som er forurensningsmyndighet for utslippet. I tillegg vil bestemmelsen kunne dekke behovet for å regulere påslipp i egne abonnementsvilkår.

Av pedagogiske hensyn mener vi reguleringen av påslipp bør plasseres i en egen bestemmelse.

Det slippes dessverre mange skadelige stoffer i avløpet. Vi anbefaler derfor at det tas inn i bestemmelsen at det ikke må slippes på væsker, stoffer, gasser eller produkter som kan være brann- eller eksplosjonsfarlige, miljø- eller helsefarlige eller skadelige for det kommunale vann- og avløpsanlegget, slik det i dag står i abonnementsvilkårene.

Bestemmelsen bør presise at det bare er eksisterende påslipp som kommunen ikke kan nekte å ta imot. Nye påslipp reguleres av plan- og bygningsloven og avtaler mellom kommunen og den som ønsker tilknytning, slik direktoratet skriver på side 22.

Mange kommuner opplever at institusjoner (sykehjem, sykehus mv.) kverner bekken som de deretter skyller ned i de kommunale ledningene. Dette skaper driftsproblemer for de kommunale anleggene. Vi foreslår derfor at «matavfall» endres til «avfall».

Det er mest hensiktsmessig for kommunen å kunne redusere mengden påslipp gjennom bestemmelser i vass- og avløpsanleggslova. Dette vil være aktuelt i saker om frakobling av taknedløp i utvalgte problemområder og der noen har utvidet eller endret bruken av en eksisterende bygningsmasse. Vi anbefaler at muligheten for helt eller delvis å kreve frakobling av overvann reguleres i en ny § 10. Vi foreslår en ny § 10 om påslipp av avløpsvann med følgende ordlyd:

Ingen må tilføre væsker, stoffer, gasser eller produkter som kan være brann- eller eksplosjonsfarlige, miljø- eller helsefarlige eller skade det kommunale vass- og avløpsanlegget.

Kommunen kan i forskrift eller i enkeltvedtak fastsetje krav til innhaldet i avløpsvatn eller nekte nokon å sleppe på avløpsvatn til kommunalt avløpsanlegg dersom det er nødvendig for å sikre at

- a) avløpsanlegget kan overhalde utsleppskrav,*
- b) avløpsanlegget ikkje blir skada,*
- c) det ikkje blir vanskeleg å drifte avløpsanlegget,*
- d) det ikkje blir vanskeleg å disponere avløpsslammet, eller*
- e) for å beskytte helsa til personale som arbeider ved anlegget.*

Frå eigedom som har tilknytning til kommunalt avløpsanlegg kan kommunen likevel ikkje nekte å fortsatt ta imot sanitært avløpsvatn og drensvatn frå hushald.

Ingen kan sleppe kverna avfall, herunder matavfall, på kommunalt avløpsanlegg, med mindre kommunen har tillate det i forskrift.

Når det er nødvendig for å avlaste kommunalt avløpsanlegg, kan kommunen pålegge eigar av eigedom som er tilknytta kommunalt avløpsanlegg å koble overvann helt eller delvis frå avløpsanlegget eller fordrøye overvannet før påslipp til avløpsanlegget. For å sikre forsvarlig håndtering av overvannet kan kommunen pålegge eigar å sørge for tiltak for å håndtere overvannet på egen eigedom og å lede overvannet til annet avløpsanlegg eller alternativ avrenningsvei.

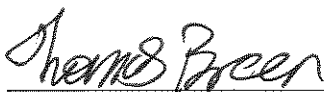
Vass- og avløpsanleggslova §§ 9-14 – Oppfølging og sanksjoner

Det er nyttig at kommunene får lov hjemmel for å følge opp abonnenter og sanksjonere dem som ikke gjennomfører pålegg om retting og andre krav etter loven. Kommunen har god erfaring med å bruke de tilsvarende bestemmelsene i forurensningsloven. Vi savner imidlertid en bestemmelse om overtredelsesgebyr, tilsvarende det som både forurensningsloven og plan- og bygningsloven åpner for.

Av pedagogiske hensyn anbefaler vi at §§ 12, 13 og 14 plasseres i et eget kapittel under overskriften «Oppfølging av ulovligheter».

Norsk Vann ønsker departementet lykke til i det videre arbeidet og står gjerne til disposisjon for nærmere opplysninger, dersom det skulle være ønskelig.

Med hilsen
Norsk Vann BA

Thomas Breen
Direktør

Elin Riise
Rådgiver

** Norsk Vann er den nasjonale interesseorganisasjonen for vannbransjen. Organisasjonen skal bidra til rent vann og en bærekraftig utvikling av bransjen gjennom å sikre gode rammebetingelser, kompetanseutvikling og samhandling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide selskaper, kommunenes driftsassistanter og enkelte private samvirkevannverk. Norsk Vann representerer 320 kommuner med ca. 96 % av Norges innbyggere. En rekke leverandører, rådgivere mv. er tilknyttede medlemmer.*